

NORGES HØYESTERETT

Den 13. mai 2011 avsa Høyesterett dom i

HR-2011-00984-A, (sak nr. 2010/2082), straffesak, anke over dom,

A (advokat Anders Brosveet)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Carl Fredrik Fari)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Indreberg**: Saken gjelder straffutmåling for et grovt ran og et grovt bedrageri, begge forøvet i de fornærmedes hjem. Straffeloven § 64 om etterskuddsdom kommer til anvendelse.
- (2) A ble ved Eidsivating lagmannsretts dom 26. oktober 2010 domfelt for medvirkning til grovt ran og for grovt bedrageri til fengsel i fire år og seks måneder. Domsslutningen for straffekravet lyder:
  - ”1. A, født 30.09.1985, dømmes for overtredelse av straffeloven § 268 annet ledd jf § 267 annet ledd og tredje ledd samt straffeloven § 270 første ledd nr. 1 jf annet ledd jf § 271, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til fengsel i 4 – fire – år og 6 – seks – måneder. Varetekt kommer til fradrag med 338 dager.”

- (3) Lagmannsretten behandlet saken etter anke over Nedre Romerike tingretts dom 8. juni 2010. I tingretten var A blitt funnet skyldig i medvirkning til grovt ran og forsøk på grovt bedrageri, og straffen var satt til fengsel i fire år.
- (4) Lagmannsretten var oppmerksom på at A også var domfelt ved Oslo tingretts dom 12. februar 2010 for pengefalsk og ved Borgarting lagmannsretts dom 24. juni 2010 for vold mot vitner, legemsbeskadigelser mv. I den sistnevnte saken var Oslo tingretts dom avsagt 13. november 2009. Bedrageriet og ranet ble begått henholdsvis 16. mars og 31. august 2009, altså forut for Oslo tingretts dommer. Etter straffeloven § 64 skal retten i et slikt tilfelle iakta at straffeloven § 62 såvidt mulig kommer til anvendelse, slik at straffen ikke blir strengere enn den hadde blitt ved samlet pådømmelse. Eidsivating lagmannsrett viste imidlertid til at de to dommene ikke var rettskraftige, og fant det derfor ikke riktig å anvende straffeloven § 64. Retten pekte på at dersom alle dommene skulle bli rettskraftige uten at straffeloven § 64 var iaktatt, plikter påtalemyndigheten å bringe sakene inn for den rett som avsa den siste fellende dom, til felles avgjørelse, jf. straffeprosessloven § 49.
- (5) A har anket Eidsivating lagmannsretts dom til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling. Ved beslutning 18. februar 2011 har ankeutvalget tillatt anken over straffutmålingen fremmet.
- (6) *Jeg er kommet til at straffen må reduseres, hovedsakelig fordi det nå er grunnlag for å anvende straffeloven § 64, idet de øvrige dommene er blitt rettskraftige.*
- (7) Jeg ser først på hvilken straff som ville være passende dersom hvert forhold i saken her skulle bedømmes isolert.
- (8) Om opptakten til ranet skriver lagmannsretten følgende:

”Lagmannsretten legger til grunn at det verserte et rykte i miljøet rundt A om at familien B, som drev X på Y, oppbevarte opp til en million kroner i sin bolig. Dette nevnte A for C, og de ble enige om å ta pengene. Den videre rollefordeling var slik at A fremskaffet bilen som skulle brukes. Han fremskaffet også ransutstyr: finlandshetter, hansker og et våpen. I tillegg hadde C en gasspistol som ble brukt til å true med. C skulle også skaffe en person som sammen med ham skulle gjennomføre ranet. C rekrutterte D uten As medvirkning. Avtalen var at utbyttet skulle deles likt mellom de tre deltakerne. Den 26. august 2009, noen dager før ranet ble gjennomført, var A sammen med C på Y, der A påviste Bs bolig.”

- (9) Selve ranet forløp i følge lagmannsrettens dom slik:

”Mandag den 31. august 2009 ca. kl 0600 banet C og D seg adgang til familien Bs hjem i Z i Æ kommune. De var utstyrt med blant annet finlandshetter, og de hadde med seg skytevåpen. Tilstede i huset var foruten H og B deres barn; en gutt på 17 år og ytterligere 3 mindreårige barn.

Under ranet opptrådte C og D truende, og det ble utøvd vold. C gikk inn på soverommet der B lå og sov. C vekket ham, holdt pistolen mot ham og spurte hvor familiens penger var. B tok da opp 3-4.000 kroner fra brystlomma som han ga til C. C sa at han ikke var ute etter et slikt lite beløp, og truet med å drepe ham om han ikke fortalte hvor pengene var, og han slo B i hodet med skjettet på pistolen, slik at blodet rant i nakken. Under ranet ble det også truet med å spille « russisk rulett ».

C tok B ut i stua der D holdt vakt over de andre familiemedlemmene. Mens D holdt vakt, lette C etter penger over hele huset. Han fant ikke penger, men de tok med seg gullsmykker, telefoner, en PC og en Playstation 3. Det ble også gjort noe skade, og lagmannsretten setter verdien av det borttatte og skadene – som fingretten – til 90 000 kroner.”

- (10) Om As rolle konkluderte lagmannsretten:

”Ut fra dette er det klart at A forsettlig har medvirket til grovt ran. Han la til grunn at det befant seg et stort pengebeløp hos familien B, og han var klar over at ranet skulle gjennomføres ved at C og D skulle bane seg adgang til et privat hjem bevæpnet med skytevåpen. Lagmannsretten legger også til grunn at det lå innenfor hans forsett at det ville bli fremsatt drapstrusler og utøvet vold, men ikke at det skulle være flere mindreårige barn i huset.”

- (11) Som det fremgår, er det tale om et svært alvorlig forhold. Fra rettspraksis finner jeg det mest nærliggende å sammenholde dette med forholdet som er omhandlet i Rt. 1996 side 1715. Domfelte i den saken var en 18 år gammel gutt som under flukt banket på inngangsdøra til et bolighus og forsøkte å true til seg bilnøkler med en ladd pistol. Da det viste seg mislykket fordi fornærmede ikke hadde bilnøkler, banket han på en ny bolig. Også her siktet han på kvinnen som åpnet og krevde bilnøkler, men hun lukket og låste raskt døren. Gjerningsmannen skjøt da gjennom en glassrute slik at han fikk åpnet døren. Inne skjøt han mot telefonen, truet med pistolen og fikk utlevert bilnøkler og et kontantbeløp. Det var fire voksne og seks barn til stede. Høyesterett pekte på at grunnleggende behov for trygghet for voksne og barn i hjemmet og beskjeden eller ingen muligheter for vern mot inntrengere, gjorde en sterk strafferettslig reaksjon påkrevet. Den straff lagmannsretten hadde fastsatt, fengsel i to år og seks måneder, var derfor ikke for streng ut fra de straffbare forholds grovhet og de interesser som var krenket.
- (12) Ran av denne typen innebærer, som påpekt i dommen fra 1996, en krenkelse av det grunnleggende behovet for trygghet i hjemmet – en krenkelse som det er vanskelig å verge seg mot. Jeg vil tilføye at det lett kan være barn til stede – som i begge disse sakene – og at opplevelsen kan gi både barn og voksne varige psykiske ettervirkninger. Det er derfor behov for streng straff i slike saker.
- (13) I vår sak mener jeg at tre års fengsel isolert sett ville vært en passende straff for A. I motsetning til i saken omhandlet i Rt. 1996 side 1715 ble det ikke avfyrt skudd, men ranet var på den annen side planlagt og profesjonelt utført. Det må videre ha vært meget skremmende. Det ble utført av to personer som i et tidsrom på ca. to timer opptrådte både voldelig og svært truende. Det var A som tok initiativet til ranet, og han påviste boligen for den ene ransmannen. Til dette kommer at A tidligere er straffet for to grove ran, slik at straffeloven § 61 kommer til anvendelse.
- (14) Jeg går så over til å vurdere hva straffen isolert sett burde være for det grove bedrageriet. Dette beskriver lagmannsretten slik:

”Mandag 16. mars 2009 ca. kl. 09.50 kom A sammen med en ukjent mann til Ø i Å der F og G bodde sammen med sine barn. Begge gjerningsmennene hadde på seg polituniform, og de utgav seg for å være fra politiet og sa de skulle ransake huset. Derved fremkalte de den villfarelse hos ektefellene at de var politifolk, og fikk derfor adgang til boligen. Inne i boligen påstod de at familien oppbevarte penger fra narkotikavirksomhet og forledet derved F og G til å gi fra seg penger. De truet også ektefellene med at de ikke ville få se barna igjen om de ikke kom frem med pengene. A opptrådte forsettlig og i vinnings hensikt.

Det er noe uklart hvor mye penger familien oppbevarte. Familien har forklart at de leverte fra seg ca. 800 000 kroner. Lagmannsretten viser til forklaringene til ektefellene og datteren E om at de, og også andre barn i familien, hadde spart penger til huskjøp. [...] Ut fra dette legger lagmannsretten til grunn som bevist at de ble forledet til å overlevere 700 000 kroner til gjerningsmennene.

A har således forsettlig gjennomført bedrageriet. Det er ikke tvilsomt at bedrageriet er grovt. Lagmannsretten viser til beløpets størrelse og til at gjerningsmennene utga seg for å være politifolk i tjeneste.”

- (15) Lagmannsretten har pekt på at ved bedrageri er vanligvis beløpets størrelse utslagsgivende – noe som her i utgangspunktet skulle tilsi en straff på i underkant av ett år – men at fremgangsmåten tilsier at straffen settes til to år. Jeg er enig i at fremgangsmåten må vektlegges. Særlig har det betydning at gjerningspersonene kom seg inn i de fornærmedes hjem, at det ble fremsatt trusler om ikke å få se barna igjen og at gjerningspersonene utga seg for å være politi i tjeneste. En straff av fengsel i to år er likevel noe strengt, og etter mitt syn ville en passende straff for dette forholdet alene være fengsel i ett år og seks måneder.
- (16) Jeg går så over til å vurdere hva som bør bli straffen når prinsippet i straffeloven §§ 62 og 64 kommer til anvendelse.
- (17) Når det gjelder § 64, skal det som nevnt for det første tas hensyn til den straff som ble utmålt for pengefalsk i Oslo tingretts dom 12. februar 2010. Domsslutningen i dommen for så vidt gjaldt straffekravet mot A lyder:

”A, f. 30.09.85, dømmes iht tiltalen til fengsel i 120 dager. Straffen gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år. Dommen er en tilleggsdom til forelegg av 19. mai 2009.

Ved eventuell soning går 21 – tjueen – dager til fratrett for utholdt varetekt.”

- (18) Foreleggene som er nevnt i domsslutningen, gjaldt overtredelser av vegtrafikkloven og legemiddeloven, og var på henholdsvis 8000 kroner og 12000 kroner. Også de inngår i den samlede vurderingen som nå skal foretas.
- (19) Videre skal det tas hensyn til Borgarting lagmannsretts dom 24. juni 2010, som gjaldt vold og trusler mot tre personer, hvorav to hadde vitnet i pengefalsksaken. Domsslutningen i dommen, for så vidt gjaldt straffekravet mot A, lyder:

”A dømmes for overtredelse av straffeloven § 132a første ledd bokstav b, jf. fjerde ledd annet straffalternativ, straffeloven § 229 første straffalternativ, jf. § 232, straffeloven § 228 første ledd, jf. § 232, straffeloven § 227 annet straffalternativ, jf. § 232 tredje punktum, våpenloven § 33 første ledd annet punktum, jf. annet ledd, jf. tredje ledd, jf. § 27 b annet ledd, samt straffeloven § 352 første ledd annet straffalternativ, alt sammenholdt med straffeloven § 61, § 62 første ledd og § 64, til en straff av fengsel i 2 – to – år og 3 – tre – måneder.

Varetekt kommer til fradrag med 3 – tre – dager.”

- (20) Når det her er vist til straffeloven § 64, er det på grunn av de to bøtene som også ble hensyntatt i Oslo tingretts dom 12. februar 2010.

- (21) Ved bruk av straffeloven § 64 jf. § 62 kan det enten fastsettes en fellesstraff for alle de straffbare forholdene eller en tilleggsstraff for de forhold som behandles i saken her. Hva man velger, skal ikke ha betydning for det samlede resultatet. Jeg finner det ryddigst her å fastsette en tilleggsstraff, blant annet fordi A har begynt å sone dommen som ble avsagt av Borgarting lagmannsrett.
- (22) I lys av de foregående reaksjonene finner jeg at tilleggstraffen bør settes til fengsel i tre år og tre måneder.
- (23) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 3 – tre – år og 3 – tre – måneder. Til fradrag i straffen går 427 – firehundreogtjuesju – dager for frihetsberøvelse i anledning saken.

Straffen er tilleggsstraff til straff utmålt ved Borgarting lagmannsretts dom 24. juni 2010 og Oslo tingretts dom 12. februar 2010, jf. straffeloven § 64.

- (24) Dommer **Webster:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (25) Dommer **Bull:** Likeså.
- (26) Dommer **Falkanger:** Likeså.
- (27) Dommer **Matningsdal:** Likeså.
- (28) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 3 – tre – år og 3 – tre – måneder. Til fradrag i straffen går 427 – firehundreogtjuesju – dager for frihetsberøvelse i anledning saken.

Straffen er tilleggsstraff til straff utmålt ved Borgarting lagmannsretts dom 24. juni 2010 og Oslo tingretts dom 12. februar 2010, jf. straffeloven § 64.

Riktig utskrift bekreftes: